

[Arartekoak prestatutako [Europako Herriaren Defendatzailearen txostenaren](#) euskarako itzulpen informala]

Txostena

Europako Herriaren Defendatzailearena. Horren bidez, Arartekoaren Espainia eta Frantzia arteko oinezkoen pasabidean libreki mugitzeko murrizketari lotutako Q3/2023/JK kontsulta itxi da.

Aurrekariak

1. Herri defendatzaileen Europako Sareko nazioko eta eskualdeko herriaren defendatzaileek idatzizko erantzunak eska diezazkiokete Europako Herri Defendatzaileari Europar Batasuneko (EB) legeriari eta haren interpretazioari buruzko kontsultei dagokienez, kasu zehatzak izapidetzean planteatzen diren kontsultak barne.
2. Arartekoan Irun eta Hendaia arteko mugan dagoen oinezkoen pasabidea ixteari buruzko kexak jaso dira. Irungo eta Hondarribiko mugaz gaindiko udalerrietako alkateek aurkeztu zituzten kexak, eta, era berean, euskal herritarrek Bidasoa ibaiaren ertzean egindako kexak jaso zituzten, 2021eko urtarrilaren 14az geroztik Frantziak Hendaia eta Irun arteko oinezkoentzako pasabidea alde bakarretik itxi zuelako.
3. Arartekoak ziurtatu du mugakide diren pasabide horietako zenbait berriz ireki arren, Hendaia eta Irun artekoak itxita jarraitu zuela. Gainera, Bidasoa ibaiaren gaineko sei zubien artean itxita geratu zen bakarra izan zen. Arartekoa kezkatuta zegoen mugako pasabidea ixteak esku-sartzea ekarriko ote zuen mugaren bi aldeetako egoiliarren zirkulazio aserako eskubidean, eta horrek eragin negatibo nabarmena izan zuen tokiko merkataritzan eta mugaz gaindiko negozioetan.
4. 2023ko uztailaren 19an, Arartekoak Frantziako eskubideen erakundeari eskatu zion ahal izanez gero, esku hartzeko, Europar Batasuneko legeria betetzen dela bermatzeko. Espainiako Herriaren Defendatzailearekin ere jarri zen harremanetan. Egun berean, Arartekoa Europako Herri Defendatzailearekin jarri zen harremanetan eta Frantziako Herri Defendatzaileari zuzenduriko gutunaren kopia bat bidali zion eta eskatu zion Europako Batzordearen aurka esku hartzeko aukerari buruz hausnartzeko.

Europako Batzordeari egindako galderak

5. Kontsulta gogoan hartuta, 2023ko abuztuaren 4an, Europako Herri Defendatzaileak Europako Batzordeari honako galdera hauek egin zizkion:

- 1. *Bateragarria al da EBko Zuzenbidearekin estatu kide batek 30 hilabete baino gehiagoz bi estatu kideren arteko oinezkoen mugako pasabide bat alde bakarretik ixtea, mugako ibaian zehar seiren artean ixten den zubi bakarra denean eta, hala bada, zein egoeratan?*
- 2. *Bateragarria al da EBko Zuzenbidearekin mugako pasabidea itxi zuen estatu kideak ("mehatxu terrorista berriengatik... eta mugetan modu irregularrean sartzeko fluxuengatik" kezkatuta) pasabide hori egun batez berriro ireki ahal izatea, kirol-gertaera bat igaro ahal izateko eta, ondoren, berriz ixteko?*

Europako Batzordearen erantzuna

6. Europako Batzordeak 2023ko irailaren 19an aurkeztu zuen bere erantzuna. Bertan, Europako Batzordeak azaldu zuen Frantzia eta Espainiaren arteko barneko mugan berriz ere kontrolak sartu zirela 2015eko azarotik.

7. Frantziako agintariek kontrolak berriz sartzeko erabakia Schengen¹ Muga-kodearen 25. artikuluan oinarritu zen. Artikulu horrek aukera ematen die estatu kideei kontrol horiek aldi baterako sartzeko, ordena publikorako edo barne-segurtasunerako mehatxu larri bati erantzuteko azken baliabideko neurri gisa. Estatu kide horien eskubideak ez du alde batera uzten zirkulazio askerako eskubidea, baldintza horietan murriztu daitekeena.

8. Berrezarritako kontrolen iraunaldiari dagokionez, Europako Batzordeak honako hau azaldu zuen: *"Printzipioz Schengen Muga-kodeak barruko mugetan kontrolak berrezartzeko epea sei hilabetetara mugatzen duen arren, arrazoi berdinetan oinarrituta egindako berrezartzean bakarrik aplikatzen da epe hori. Hortaz, ordena publikorako eta barruko segurtasunerako mehatxu berrien kasuan, estatu kideek kontrolak berrezarri ahalko dituzte barruko mugetan".*

---

¹ Schengen Muga-kodearen 25. artikulua, *"Barruko mugetan aldi baterako kontrolak berrezartzeko esparru orokorra"* izenekoak, hau ezartzen du: "1. Barne-mugetan kontrolik gabeko espazioan **estatu kide baten ordena publikorako edota barne-segurtasunerako mehatxu larriren bat dagoenean**, estatu kide horrek **mugako kontrolak berrezarri ahal izango ditu** zati espezifikoetan edo barruko muga guztietan, **salbuespen gisa eta 30 egunetik gorako denbora-tarte mugatu batean, edo mehatxu larriak iraungo duela aurreikusten den bitartean**, 30 eguneko epea gainditzen badu. Barneko mugetan kontrolak aldi baterako berrezartzearen luzapenak eta iraupenak ez dute gaindituko mehatxu larriari erantzuteko behar-beharrezkoa dena.

2. Barruko mugetan kontrolak bakarrik ezarriko dira azken baliabide gisa eta 27., 28., eta 29. artikuluetan ezarritakoaren arabera. 26. eta 30. artikuluetan, hurrenez hurren, ezarritako irizpideak kontuan hartu beharko dira barruko mugetan kontrolak berrezarri nahi diren bakoitzean, 27., 28., eta 29. artikuluetan, hurrenez hurren, ezarritakoaren arabera.

3. **Estatu kidearen barruko segurtasunerako edota ordena publikorako mehatxu larriak** artikulu honetako **1. atalean erabakitako epea gainditzen badu**, estatu kide horrek mugako kontrolak luzatu ahal izango ditu bere barneko mugetan, 26. artikuluan zerrendatutako irizpideak kontuan hartuta eta 27. artikuluekin bat etorritik, artikulu honetako 1. paragrafoan adierazitako arrazoi berberengatik, eta, datu berri posibleak kontuan hartuta, 30 egun baino gehiago irauten ez duten aldi berriztagarrietan.

4. **Barneko mugetan kontrolak berrezartzeko iraupen osoa**, artikulu honen 3. paragrafoan ezarritako hasierako epea barne, **ezin izango da sei hilabetetik gorakoa izan**. 29. artikuluan ezarritako **salbuespen gisa** bada, **guztizko aldi hori bi urtetara luzatu ahalko da**, artikulu horretako 1. atalean ezarritakoaren arabera.

9. Europako Batzordeak 2022ko apirilaren 22ko Justizia Auzitegiaren epai berria aipatu zuen, [C-368/20](#) eta C-369/20² metatutako gaietan, eta horren bidez mehatxu berrien kasuetan aplikatu daitezkeen epeak eta esparru juridikoa konfirmatu ziren. Europako Batzordeak azaldu zuenez, Frantziaren mugako kontrola berriz sartzeko aurreko erabakia mehatxu terroristei eta sarrera irregularraren gorakadari buruzko kezketan oinarritu zen (2022ko maiatzaren 1etik 2022ko urriaren 31ra bitarteko aldia hartzen du), baina egungo erabakia COVID 19rekin lotutako mehatxuetan oinarritu zen. Europako Batzordeak esteka bat eman zuen bere webgunean, erabakien ikuspegi orokor batera, zeinetan kontrolak sartu baitira berriro.

10. Europako Batzordeak honako hau ere azaldu zuen: estatu kideek erabaki behar dute berrezarritako kontrolen irismena, eta horretarako euren esperientzia eta arriskuen ebaluaketa aintzat hartu behar dituzte, eta horrek muga jakin batzuk mugatzea ekar dezake barne-muga batean zehar. 2022ko urritik Schengengo koordinatzaileak³ zenbait herrialderekin harremanak izan ditu, besteak beste, Frantziarekin, izan ere, indarrean dituzte epe luzerako kontrolak, ordena publikorako eta barruko segurtasunerako mehatxu larriei aurre egin behar baitie oraindik. Kontrolak berrezartzeko jakinarazpena ikusita, Batzordeak estatu kide horiei ere kontsultatu zien.

11. Planteatutako bigarren galderari dagokionez, Europako Batzordeak deklaratu zuen estatu kideei dagokiela arriskuen existentzia determinatzea eta horiei aurre egiteko beharrezko neurriak hartzea. Estatuak eskuragarri dagoen informazioa hartu behar dute kontuan eta ondorioz horrekin bat etor daitezke. Hala, litekeena da muga puntu bat kirol gertaera baterako irekitzea aldi baterako.

12. Laburbilduz, Europako Batzordeak onartu zuen mugakide diren eskualdeetan mugak ixteak eragina dakarrela eta honetan diharduela gaineratu du: "*Schengen espazio erabat operatibo bat berrezartzeko lanean, barneko mugetako kontrolak azken baliabideko neurri bat izan daitezen, Schengengo koordinatzaileak antolatutako elkarrizketaren bidez eta Schengen zikloaren bitartez*". Mugako pasabideak murrizteari buruz eztabaidatu dute Frantziak, Espainiak eta Schengengo koordinatzaileak.

13. Europako Batzordea Schengen Muga-kodearen aldaketa bat amaitzen ari da (2021eko abenduan proposatu zen). Horren arabera, barne-mugetan kontrolak berriz sartzea erabakitzen duten estatu kideek "*berriz sartutako kontrolen egokitasuna eta pertsonen zirkulazio askean izan dezaketen eragina ebaluatzeaz gain, mugaz gaindiko eskualdeetan duten eragina ere ebaluatu beharko dute*".

14. 2023ko irailaren 19an, Europako Herri Defendatzaileak Arartekoari Europako Batzordearen erantzuna bidali zion oharrak egin zitzaizkion.

---

² Ikusi epaiaren 79. eta 81. paragrafoak.

³Batzordearen [Frantziako Lehendakariak proposatutako egitura berrien](#) esparruan, i) Schengengo Batzordearen lanak prestatzea eta ii) Schengengo Batzordearen esparruan hartutako neurrien eta ekintzen jarraipena bermatzea. Schengengo koordinatzaileak, halaber, eginkizun nagusia beteko luke kanpoko mugetan krisirik izanez gero, maila guztietarako Europaren erantzun proportzionatua eta egokia bermatzeko.

15. 2024ko urtarrilaren 25ean, Arartekoak erantzun zuen esanez Europako Batzordean emandako azalpenak haren galdera behar bezala erantzun zuela. Frantziak 2023ko urriaren amaieran mugako zubia berriz irekiko zuela baieztatu zuten eta Europako Herri Defendatzaileari eskerrak eman zizkioten Europako Batzordeari egindako kontsultako aurkezpenean emandako laguntzarengatik.

Europako Herri Defendatzailearen ondorioa

16. Europako Batzordeak emandako azalpenak zehatzak eta oso erabilgarriak dira. Batzordeak argi eta garbi ezarri zuen esparru juridikoa (Schengen Muga-kodea) eta horren arabera estatu kideek Europar Batasuneko barruko mugetan zehar aldi baterako muga kontrolak ezarri ahal dituzte. Mugako kontrolak aplikatzea eta horiek justifikatzen dituzten arrazoiak gainbegiratzeko baliabide erabilgarrietarako estekak ere eman zituen, eta Kodearen berrikuspenaren egungo egoerari buruzko informazio eguneratua eskaini zuen. Ildo horretatik, adierazi behar da kontsulta honetan planteatutako kezka, hau da, mugaz gaindiko eskualdeetan izango duen eragina edo mugen aldi baterako itxierak, etorkizunean mugako kontrol horiek ezarri aurretik egin beharko den ebaluazioaren parte izango dela.

17. Aurrekoa eta aipatutako txostena ikusita, Europako Herri Defendatzaileak uste du kontsultan planteatutako gaiak behar bezala azaldu direla. Horregatik, Europako Herri Defendatzaileak kontsulta itxi du.

Txosten honen berri emango zaio Arartekoari eta Europako Batzordeari.

Rosita Hickey

Kontsulten zuzendaria

Estrasburgo, 2024-02-12